

שבת פרשת ראה

ר"ח אלול תשפ"ב

גיליון מס' 32
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

ולא עוד שנתתי לכם שני דרכים אלא שנכנסתי לפניכם משורת הדין ואמרת לי לכם 'ובחרת בחיים'. (דברים רבה פרשה ד', ג)

הציווי "ובחרת בחיים" מתואר במדרש כ"לפנים משורת הדין". מהי משמעות העניין? נראה, שקרובים הדברים לדברי חז"ל (מובא ברש"י בראשית א', א): "... שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין".

מצד מידת הדין שתי הדרכים שוות. יכול האדם לבחור בדרך הטוב או בדרך הרע, ואין הבדל ביניהן. שתיהן מגיעות אל היעד. אך שיתף הקב"ה מידת הרחמים בבריאת העולם, וציווה את האדם "ובחרת בחיים". ציווי זה עומד ביסוד הבריאה, ומשמעות הדברים היא שישנה כאן הטבעה עמוקה של תכונת נפש באדם ובעולם. ביסוד הבחירה החופשית בין שתי הדרכים עומד הציווי של "ובחרת בחיים" ומסמן את המגמה. מגמת האדם והעולם היא לכיוון הטוב. אף ששתי דרכים ישנן בפנינו, ומצד מידת הדין שוות הן, הרי ש"לפנים משורת הדין" ישנה הכוונה לדרך הטוב, ההופכת את טבעו של העולם לשואף לטוב ומתקדם אל הטוב. שתי דרכים יש בפנינו, ושתיהן מגיעות לאותו מקום. הסתכלות על ההיסטוריה העולמית של הבחירה מלמדת כי פעמים רבות בחר האדם ברע, ודברים רבים ניתנו לנו בדרך הקשה. התורה ניתנה לישראל לאחר חטא העגל, וארץ ישראל לאחר חטא המרגלים וכך הלאה.

גם בדורנו עומדות בפנינו, כפרטים וכציבור, שתי דרכים. האם נדע לבחור בדרך הטובה, זו שאליה שואף ומתקדם העולם? האם נדע להקשיב לציווי "ובחרת בחיים" הקורא ממעמקי הנפש שלנו, ולהשתלב במגמת הטוב העולמי?

מתוך השיעור שהועבר בי' באב ה'תשס"ג.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

בתחילת פרשת השבוע נותן הקב"ה לפני ישראל שתי דרכים (דברים י"א, כ"ו-כ"ח):

"ראה אנכי נחן לפניכם היום בְּרָכָה וּקְלָלָה. אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אִתְּכֶם הַיּוֹם. וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְסָרְתֶם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אִתְּכֶם הַיּוֹם לְלַקֵּת אַחֲרַי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יֵדְעֶתֶם".

משמעות שתי דרכים אלה מוסברת בהרחבה בספר "לשם שבו ואחלמה" (הקדמות ושערים, שער ו') ונלך בדרכו בביאור העניין. האדם נברא כך שיש בידו בחירה, האם ללכת בדרך הטוב או בדרך הרע: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע... הסיים והמנות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים" (דברים ל', ט"ו וי"ט).

הקב"ה ברא את העולם כדי שיעל לתכלית מסוימת. אם יבחר האדם ברע, כיצד יגיע העולם לתכלית? מכאן מובן, ששתי הדרכים העומדות בפני האדם מובילות לאותו יעד. גם דרך הרע מובילה את העולם אל יעדו, אלא שבדרך זו הדברים נעשים בקושי ובייסורים. דרך הטוב היא דרך החיים, ודרך הרע היא דרך המות, אך שתיהן מגיעות לאותו מקום. מעל שתי דרכים אלו מתנוסס ציווי של ה' "ובחרת בחיים". למרות שניתן לצעוד גם בדרך השניה ולהגיע אל היעד, האדם נצטווה לבחור בטוב, בדרך החיים.

ניתן היה לחשוב, כי דרך הרע מזומנת בפני מי שמוכן לסבול את קושי הייסורים, ולכן צריך להדגיש שעל האדם לבחור בטוב.

מדרש רבה בפרשת ראה מעורר אותנו להסתכלות מעמיקה בביאור הציווי "ובחרת בחיים": "דבר אחר ראה אנכי אמר ר' אלעזר משאמר הקב"ה הדבר הזה בסיני באותה שעה (איכה ג') 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', אלא מאליה הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה על עושי הטובה. דבר אחר אמר ר' הגי:

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרה וברשי

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חזרים כחוזר הכא...

3. מצאו שני ביטויים של מילים כפולות! מה נלמד מהכפילות?

2. מהם סימני הטהרה של הדגים?

1. באיזה הר ניתנת הברכה ובאיזה הר הקללה?

"הרי הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם. שתשמעו ותאספו אל מצות ה' אלהיכם שהוא יחד קודשא בריך הוא ושכינתא. שתאספו ותחברו ותתיחדו אל המצות שיהיו נעשים קוב"ה ושכינתא ביחד גמור ע"י המצות שתעשו וזה בא הכל כשתאספו ביחד באסיפה" (הרב קלונימוס קלמן אפשטיין, "מאור ושמש", פרשת ראה)

אנו שמחים להציג לפניכם דוגמיות משוכתבות ממדור "שיעורים לדרך" במאגר התורני של אתר ישיבת מעלות ובערוץ היוטיוב של הישיבה. מדובר בשיעורי וידאו של כ-5 דקות מאת רבני הישיבה בנושאים שונים ובדרך כלל בהקשר לפרשת השבוע. כנסו ותתעלו!

הרב מיתר בזק

זדרים גדולים או צעדים קטנים

אנשים רוצים להפציץ את הדירה, צריכים כסף בשביל זה, מנסים לחסוך ולהדק את החגורה, אבל זה לא מספיק... גם דן לא מרצה מהתפילה שלו, הוא מתאמץ, מחזיק יום יומיים.. ושוב נופל..

השאלה מה יהיו הטענות שלהם? נלמד מהידור, יש לירדף שפושח מקורות; דן, בניאס וחצבאני. הבניאס וחצבאני מגיעים לשיאי ספיקה גדולים. והדן יותר סולידי, אין לו שיאים גדולים, אבל גם לא יורד מאד, מסתבר שהדן הסולידי מספק בדיוק את אותה כמות מים כמו הבניאס והחצבאני - אמנם יש להם שיאים גדולים אבל גם ירידות גדולות בכמות. אז מסתבר שלא תמיד טוב "לתת גז" עד הסוף. יותר חשוב לשמור על תהליך מובנה, איטי ומסודר כדי להגיע לתוצאות טובות.

אז הרבה פעמים מתנהגים כמו הבניאס והחצבאני "ממחר דיאטה", "ממחר חוסכים את הכסף כמו שצריך". אבל זה לא הולך ככה. בעולם שלנו דברים לוקחים זמן, גם מסע ארוך מתחיל בצעד אחד קטן. אם אדם רוצה לשנות את התפילה שלו, אולי כדאי לו לקחת משימה קטנה שאיתה הוא מתחיל. אולי להגיע בזמן לתפילה, ואחר כך עוד משימה. כך הוא יתקדם לאן שהוא רוצה. גם שפושח הרוצה לשפץ את הבית וניסטה לחסוך סכום רציני לא תצליח בבת אחת, אך אם הם יחשכו סכום קטן כל חודש אזי הם יצליחו להגיע לסכום הרצוי.

הפרשה שעוסקת בנדרים, עוסקת בעיקר באיך להפיר ולהתיר אותם. נראה שהתורה פחות אוהבת את הנדרים. כמו שנאמר בקהלת "טוב שלא תידור משתדור ולא תשלם". נדר קשור לאיזו התלהבות של רצון לשינוי גדול בעצמך דרך פעמית, אך החיים לא תמיד טובלים זאת, ואחר כך מגיעות הנפילות ומפחי הנפש - וחסו ושלום הפרת הנדר. אז בואו נזכור - כדי לקיים את הדברים הגדולים צריך ללכת בצעדים קטנים. גם את המדינה לא בנו ביום אחד. כמו שהשיר אומר "זונם פה הזונם שם".

השבוע נבחר תחום שאנו מתקשים לעשות בו שינוי, ונבחר צעד קטן שאיתו אנו מתחילים. בהצלחה!

הרב מרדכי פרומר

התמודדות עם אתגרי החיים

שם משמאל לפרשת במדבר:

"להבין ענין מספר בני ישראל, נקדים דברי הזוהר הקדוש תצוה: '...מדברא תקיפא כמה דכתיב נחש שרף ועקרב וגו' ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין דעלמא, מ"ט בגין דההוא שעתא דנפקו ישראל ממצרים ואשתלמו לשתין רבין אתתקף מלכותא קדישא ואסתלק על כלא וסיהרא אתנהירת וכדין אתכפיא מלכא חייבא סטרא אחרא ואפיק לון קב"ה למיחך למדברא תקיפא דאיהו אתר ושלטנו דסמאל חייבא דאיהו דילי' ממש בגין לתברא תוקפא וחילי' ולכתתא ריש' ולאכפיא לי' דלא ישלוט".

פירוש הסולם: "מדבר חזק כמו שכתוב נחש שרף ועקרב וגו'. ומדבר שהוא חזק מכל המדבריות שבעולם, מהו הטעם שהוליד שם את ישראל. משום שבשעה ההיא שיצאו ישראל ממצרים ונשלמו לשישים ריבוא, נתחזק המלכות הקדושה ונתעלה על הכל, והלבנה האירה, ואז נכנעה מלכות הרשעא סטרא אחרא, והוציא הקב"ה את ישראל ללכת במדבר החזק שהוא מקום השליטה של ס"מ הרשע, שהוא שלו ממש, כדי לשבור תקפו וכוחו ולכתת ראשו ולהכניעו שלא ישלוט".

והנה ידוע צורך היותר גדול לניצוח מלחמות הוא חזק הלב וכן כתוב 'קרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם וגו' אל ירך לבבכם וגו'... כי הנה מלחמה הרוחנית שהיתה במדבר 'במקום נחש שרף ועקרב וצמאון', שלדעתי יש לפרש כי הם ארבעה קליפות שבטומאה לעומת ג' אבות והמעשים הטובים שבקדושה, כי שרף כשמו הוא אש שורף שלעומתו בקדושה פחד יצחק, ועקרב הוא קירות כבש"ס ע"ו, והוא לעומת קו הימין שבקדושה מדתו של אברהם אבינו ע"ה כנדע והוא מי הווסד, ונחש הוא נגד מדתו של יעקב כלול בתרין, וסימנך 'כי לא נחש ביעקב', ובמדרש תרומה 'זהב וכסף ונחושת' נחושת זה יעקב, וצמאון הוא לעומת מדתו של דוד דכתיב בי' 'צמאה נפשי לאלקים צמאה לך נפשי.. ארבעה דברים הנ"ל נגד הד' כחות שבקליפה".

המדבר מסמל את אותן חולשות רוחניות - נחש, שרף, עקרב וצמאון. שרף - אש שורפת של תאוות ויצרים סוערים שלעומתם ישנה אש שבקדושה. עקרב בו יש מידת הקרירות - צנינות וגאווה.

נחש - מחשבות עקמומיות. הנחש הוא פתלתול ומסמל את פלפולי השכל העקומים שאדם עלול להגיע אליהם. כמו שהנחש פיתה את חוה בשכלו ונדעתו ע"י קל חומר.

צימאון - אדם הרוצה לחיות חיים של כיוף ותענוגות שליליות, כגון שימוש בסמים וכדו'.

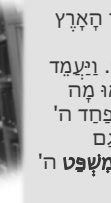
נמצא שהמדבר מסמל את כוחות השלייה והטומאה שאדם יכול להיפגש ולהתמודד איתם בעולם הזה. תאוות ויצרים, צנינות וגאווה, השקפות גרועות ותחושות הנתונות לאדם אשליה של דברים נכונים המתבררים כטעות.

מול ארבעת הדברים הללו האדם צריך לעמוד נחוש, ולכן מדגישה לנו כאן התורה שכנגד ארבעת הדברים של השלייה ישנם את ארבעת הדברים החיוביים - לגולגולתם, למשפוחתם, ולבית אבותם, כל זכר". אם אדם מכיר את עצמו ויודע מי הוא ומה הוא, "דע מאין באת" ומה היסודות שלך, אז ממילא האדם יתמלא בכוחות להתמודד עם הקלקולים הקיימים בעולם - האדם יוכל לו להתמודד ולנצח. שנוכה תמיד להיות בצד המנצח גם בגשמיות וגם ברוחניות.

הרב מיכאל אזר

הלכות משחקים בשבת

יש שרואים במשחקים לימוד מדיני כדור. השו"ע בסימן ש"ח כותב שכדור הוא מוקצה בשבת. אך רוב האחרונים נוטים לומר שהיום זו לא אותה מצאיות של השו"ע. יש לאיסור שתי סיבות: משום ענין של אווירה של שבת, וגם משום שהכדור לא היה בזמנם ראוי "לצור על פי צלוחיתו", כלומר הוא לא היה ראוי לשימוש כלשהו. היום כדור הוא דבר יקר ערך, שכן אפילו כדור קטן שווה סכום כלשהו. לכן הרבה נוטים לומר שאין בעיה של מוקצה. הרמ"א מקל בענין זה. ולפי הספרדים יש שאומרים שזה מוקצה ואסור לטלטל.

המקלים לשחק בכדור סוברים שהסיבה שהוא לא ראוי לשימוש, אינה קיימת כיום. ה"שמירת שבת הכלכלה" כותב שראוי להקל בגיל פחות מבר מצוה ואף מעל גיל בר מצוה הוא לא אוסר, אלא סובר שאין זה מתאים לאווירת השבת. לכן נראה שעצם המשחק לא אסור לפי רוב הפוסקים. אך בהחלט יש לקחת בחשבון את האווירה הראויה לשבת. בשבת עדיף יותר ללמוד תורה, לנוח וכדו'.

ענין נוסף - במשחקים יש עניין לא מבוטל של בורר. עצם זה שמציאים משהו שלא רוצים לעכשו זהו מיון. וגם מיון של מה שרוצים לשחק עכשיו, אסור לסדר לאחר המשחק בשביל הפעם הבאה.

יש שנתנו פתרון, אך ורק במקרה שהכל מעורב יחד, פשוט אל תסתכל מה אתה לוקח - אחרי שלקחת תסתכל מה יצא לך ואז תשים אותו איפה שאתה רוצה. הכלל הוא שצריך לקחת רק את מה שרוצים להשתמש לשימוש לאלתר, כמו הכלל "אוכל ביד ומיד".

לסיכום - משחקים בשבת אפשר להקל, במיוחד לילדים, אבל להיזהר מהענין של בורר.

